

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1XEObd/16/2018
Identifikačné číslo spisu: 7509203064
Dátum vydania rozhodnutia: 24.10.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Hullová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:7509203064.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v exekučnej veci oprávnenej POHOTOVOSŤ, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Pribinova č. 25, IČO: 35 807 598, zastúpenej Advocate, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Pribinova č. 25, IČO: 36 865 141, proti povinnému A. U., narodenému X. R. XXXX, bytom Y. č. XXX, okres V. - I., o vymoženie 1.451,89 € s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Košice - okolie pod sp. zn. 12Er/820/2009, EX 286/2009, o dovolaní oprávnenej proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach č. k. 13CoE/212/2014-88 z 27. októbra 2014, takto

rozhodol:

- I. Návrh oprávnenej na prerušenie dovolacieho konania z a m i e t a .
- II. Dovolanie oprávnenej o d m i e t a .
- III. Povinný m á voči oprávnenej n á r o k na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice - okolie (ďalej aj „súd prvej inštancie“) uznesením č. k. 12Er/820/2009-16, EX 286/2009 z 30. januára 2014 exekúciu vedenú na základe rozhodcovského rozsudku, ktorý bližšie špecifikoval v odôvodnení uznesenia, zastavil podľa § 57 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov (ďalej len „Exekučný poriadok“) v spojení s § 45 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní (ďalej aj „ZoRK“) v znení účinnom v čase rozhodovania súdu. Ďalším výrokom vyslovil, že o trovách exekúcie rozhodne osobitným uznesením. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že medzi účastníkmi konania bola uzatvorená zmluva o úvere, ktorú treba považovať za spotrebiteľskú zmluvu v zmysle § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka, kde oprávnená (veriteľ) je dodávateľom a povinný (dlžník) spotrebiteľom. V zmluve dojednaná rozhodcovská doložka je podľa názoru súdu neprijateľnou zmluvnou podmienkou (§ 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka), pretože nebola spotrebiteľom osobitne vyjednaná a povinnému znemožňuje brániť svoje práva pred všeobecným súdom v prípade, ak dodávateľ podá návrh na začatie konania na ním zvolený rozhodcovský súd. Rozhodcovská doložka, ktorá vyžaduje od spotrebiteľa, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní, spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a

povinnostiach zmluvných strán a zároveň sa prieči dobrým mravom (§ 3 Občianskeho zákonníka), preto je v zmysle ust. § 53 ods. 4 Občianskeho zákonníka neplatná. Rozhodcovské konanie, ktorého výsledkom je exekučný titul, sa uskutočnilo bez riadneho zmocnenia zo strany zmluvných strán. Na základe uvedeného vyhodnotil súd prvej inštancie predmetný rozhodcovský rozsudok ako nespôsobilý exekučný titul, ktorý spôsobuje neprípustnosť ďalšieho pokračovania v exekúcii na jeho podklade.

2. Na odvolanie oprávnenej Krajský súd v Košiciach (ďalej aj „odvolací súd“) uznesením č. k. 13CoE/212/2014-88 z 27. októbra 2014 rozhodol tak, že uznesenie súdu prvej inštancie v napadnutom výroku o zastavení exekúcie ako vecne správne potvrdil podľa § 219 zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej aj „Občiansky súdny poriadok“ alebo „OSP“). Ďalším výrokom zamietol návrh oprávnenej na prerušenie konania. Odvolací súd sa stotožnil s posúdením právneho vzťahu medzi účastníkmi konania ako vzťahu spotrebiteľského, ako aj s posúdením rozhodcovskej doložky ako neprijateľnej zmluvnej podmienky, ktorú zákon sankcionuje absolútnou neplatnosťou. K otázke neprijateľnosti rozhodcovskej doložky uviedol, že súd prvej inštancie (exekučný súd) bol povinný skúmať, či rozhodcovské konanie prebehlo na základe platne uzavretej rozhodcovskej zmluvy a v rámci toho preskúmať aj platnosť uzavretej rozhodcovskej doložky (ust. § 44 Exekučného poriadku). Odvolací súd sa plne stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, ktorý odôvodnil neprijateľnosť rozhodcovskej doložky tým, že spotrebiteľ si ju osobitne nevyjednal, pričom táto splynula s ostatnými štandardnými podmienkami. Podpisom zmluvy, ktorej obsahom bola rozhodcovská doložka sa spotrebiteľ vopred vzdal práva na účinnú procesnú obranu, čo je v podmienkach právneho štátu neprijateľným javom (podmienkou). Okrem uvedeného, keďže doložka je súčasťou dokumentu Všeobecné obchodné podmienky, ktorý nie je podpísaný zmluvnými stranami, nedodržanie zákonom predpísanej písomnej formy má tiež za následok jej neplatnosť. Neplatná rozhodcovská doložka nemôže založiť právomoc rozhodcovského súdu na konanie, preto v prípade takto vydaného rozhodcovského rozsudku sa jedná o nulitný právny akt, ktorý nemôže byť spôsobilým exekučným titulom. Odvolací súd konštatujúc zákonnosť postupu súdu prvej inštancie pri preskúmaní platnosti rozhodcovskej doložky, zamietol návrh oprávnenej na prerušenie konania podľa ust. § 109 ods. 1 písm. b/ OSP (za účelom podania návrhu Ústavnému súdu Slovenskej republiky na začatie konania o súlade ust. § 44 ods. 2 veta prvá a druhá Exekučného poriadku s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky) ako neopodstatnený.

3. Proti potvrdzujúcemu výroku uznesenia odvolacieho súdu podala oprávnená dovolanie, v ktorom uviedla, že: 1. súdy oboch inštancií rozhodli „nad rámec zverenej právomoci“ (§ 237 ods. 1 písm. a/ OSP), 2. ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania (§ 237 ods. 1 písm. b/ OSP), 3. súdy opätovne konali vo veci, v ktorej sa už právoplatne rozhodlo (§ 237 ods. 1 písm. d/ OSP), lebo vykonateľnosť exekučného titulu už bola právoplatne posúdená pri poverení súdneho exekútora, aby vykonal exekúciu, 4. súdy rozhodovali napriek tomu, že sa nepodal návrh na začatie konania, hoci bol podľa zákona potrebný (§ 237 ods. 1 písm. e/ OSP), 5. oprávnenej sa odňala možnosť konať pred súdom (§ 237 ods. 1 písm. f/ OSP) tým, že súdy nezohľadnili jej námietky, konali bez pojednávania a dokazovania a nerešpektovali jej právo na to, aby jej právna vec bola rozhodovaná na základe správneho právneho základu, súčasťou ktorého je aj výklad práva Európskej únie, 6. konanie súdov je postihnuté inou vadou, majúcou za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ OSP) a 7. napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ OSP). Oprávnená (ďalej aj „dovolateľka“) žiadala, aby dovolací súd zrušil napadnuté uznesenie odvolacieho súdu a tiež ním potvrdené uznesenie súdu prvej inštancie a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Uplatnila si nárok na náhradu trov dovolacieho konania. Zároveň žiadala, aby bolo dovolacie konanie prerušené podľa § 109 ods. 1 písm. c/ OSP a Súdnemu dvoru Európskej únie boli predložené prejudiciálne otázky, ktoré bližšie špecifikovala v podanom dovolaní. Oprávnená súčasne podala návrh na odklad vykonateľnosti uznesenia Krajského súdu v Košiciach č. k. 13CoE/212/2014-88 z 27. októbra 2014, nakoľko neodložením vykonateľnosti napadnutého uznesenia vznikne dovolateľke značná ujma na právach, a to najmä preto, že dôjde k právoplatnému a definitívnemu zastaveniu exekúcie na podklade súdneho rozhodnutia, ktoré vykazuje závažné právne nedostatky.

4. Povinný vo svojom písomnom vyjadrení k dovolaniu oprávnenej (označenom ako sťažnosť) uviedol, že s rozhodnutím odvolacieho súdu súhlasí, keďže predmetnú úverovú zmluvu s oprávnenou neuzavrel.

Podpis na zmluve nie je jeho, patrí inej osobe, ktorej totožnosť mu nie je známa.

5. Zo spisu vyplýva, že dovolanie oprávnenej bolo podané 11. decembra 2014. Dňa 1. júla 2016 nadobudol účinnosť zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj „CSP“), ktorý v ustanovení § 473 zrušil zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov. Podľa prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 CSP, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované. Ak sa tento zákon použije na konania začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, nemožno uplatňovať ustanovenia tohto zákona o predbežnom prejednaní veci, popretí skutkových tvrdení protistrany a sudcovskej koncentracii konania, ak by boli v neprospech strany (§ 470 ods. 2 CSP). Konanie začaté do 30. júna 2016 na vecne, miestne, kauzálne a funkčne príslušnom súde podľa predpisov účinných do 30. júna 2016 dokončí súd, na ktorom sa konanie začalo (§ 470 ods. 4 CSP). S účinnosťou od 1. júla 2016 bol tiež novelizovaný Exekučný poriadok (zákonom č. 125/2016 Z. z. o niektorých opatreniach súvisiacich s prijatím Civilného sporového poriadku, Civilného mimosporového poriadku a Správneho súdneho poriadku a o zmene a doplnení niektorých zákonov), keď za § 9 boli vložené nové § 9a a § 9b, ktoré upravujú použitie ustanovení Civilného sporového poriadku v exekučnom konaní. Podľa § 9a ods. 1 Exekučného poriadku, ak to povaha veci nevyklučuje, v konaní podľa tohto zákona sa primerane použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku. Podľa § 9a ods. 4 Exekučného poriadku, na účely tohto zákona sa pojmy strana a spor vykladajú ako účastník konania a konanie podľa tohto zákona, ak z povahy veci nevyplýva inak.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky najskôr skúmal, či sú dané procesné predpoklady, za splnenia ktorých môže konať o odvolaní oprávnenej.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd funkčne príslušný na dokončenie predmetného dovolacieho konania (ďalej aj „dovolací súd“), ktoré sa začalo do 30. júna 2016 (§ 470 ods. 4 CSP), po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka exekučného konania, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade s ustanovením § 429 ods. 1 CSP, najprv skúmal, či je dôvodný návrh oprávnenej na prerušenie dovolacieho konania podľa § 109 ods. 1 písm. c/ OSP.

8. V zmysle návrhu oprávnenej mal Najvyšší súd Slovenskej republiky predložiť Súdnemu dvoru Európskej únie na rozhodnutie prejudiciálne otázky nasledovného znenia:

„Má sa ustanovenie písm. q/ ods. 1 prílohy smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách vykladať tak, že za každých okolností zakazuje rozhodovať spory v rámci spotrebiteľských zmlúv na základe rozhodcovskej doložky prostredníctvom rozhodcovských súdov v prípade, ak je rozhodcovská doložka individuálne dojednaná? V prípade zápornej odpovede Súdneho dvora na prvú otázku, je možné ustanovenie písm. q/ ods. 1 prílohy smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách vykladať tak, že mu neodporuje uzatvorenie takej rozhodcovskej doložky, ktorá ustanovuje, že „všetky spory vzniknuté zo zmluvy (vrátane sporov o platnosť, výklad alebo zrušenie) budú riešené a/ pred stálym rozhodcovským súdom, ktorý vykonáva svoju činnosť na základe zákona a voči jeho rozhodnutiu možno podať žalobu o zrušenie všeobecnému súdu podľa zákona, ak žalujúca zmluvná strana podá žalobu na rozhodcovskom súde, alebo b/ pred príslušným súdom Slovenskej republiky, ak žalujúca zmluvná strana podá žalobu na súde s tým, že ak ktorákoľvek zo zmluvných strán podá žalobu na všeobecnom súde, považuje sa táto skutočnosť za rozvázovaciu podmienku rozhodcovskej doložky, čo však neplatí, ak pred podaním žaloby na súde bola podaná žaloba na rozhodcovský súd vo veci, v ktorej je rozhodcovskou doložkou v súlade s vnútornými predpismi rozhodcovského súdu založená právomoc rozhodcovského súdu? Je v súlade s čl. 17 a čl. 47 Charty základných práv EÚ také rozhodnutie vnútroštátneho súdu, ktoré aplikujúc vnútroštátne procesné aj hmotnoprávne ustanovenia s odkazom na smernicu 93/13/EHS, zabráni vymožitelnosti reálnej pohľadávky veriteľa voči spotrebiteľovi?“

9. Svoj návrh na prerušenie konania dovolateľka odôvodnila tým, že Súdnemu dvoru Európskej únie by mala byť daná príležitosť posúdiť exekučné konanie týkajúce sa záväzkových vzťahov v rámci

spotrebiteľských zmlúv komplexne tak, aby účastníci konania boli zbavení právnej neistoty vyplývajúcej z doterajšieho výkladu únieového práva a následnej aplikácie vnútroštátnymi súdmi Slovenskej republiky.

10. Obligatórne prerušenie konania na účely podania prejudiciálnych otázok Súdnemu dvoru Európskej únie upravuje aj Civilný sporový poriadok, a to v ustanovení § 162 ods. 1 písm. c/, podľa ktorého súd konanie preruší, ak podal návrh na začatie prejudiciálneho konania pred Súdnym dvorom Európskej únie podľa medzinárodnej zmluvy, t. j. podľa článku 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (pôvodný článok 234 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva). Podľa § 438 ods. 1 CSP je toto ustanovenie možné primerane aplikovať aj v dovolacom konaní.

11. K podobnému návrhu na prerušenie dovolacieho konania sa už Najvyšší súd Slovenskej republiky vyjadril vo viacerých iných, skutkovo a právne podobných exekučných veciach, v ktorých tá istá oprávnená vystupovala v procesnom postavení dovolateľky. Ako príklad je možné uviesť rozhodnutia z 21. marca 2013 sp. zn. 1Cdo/301/2012, z 30. apríla 2013 sp. zn. 2Cdo/386/2012, z 15. mája 2013 sp. zn. 6Cdo/431/2012, z 13. júna 2013 sp. zn. 3Cdo/441/2012 a z 9. júla 2013 sp. zn. 5Cdo/371/2012, na ktoré dovolací súd v podrobnostiach poukazuje s tým, že s právnymi závermi v nich vyjadrenými sa stotožňuje aj v preskúmvanej veci, na účely ktorej opakuje, že Súdny dvor Európskej únie má právomoc vydať rozhodnutie o prejudiciálnych otázkach, ktoré sa týkajú: a/ výkladu zmlúv; b/ platnosti a výkladu aktov inštitúcie, orgánov alebo úradov alebo agentúr Európskej únie. Pokiaľ ale procesný postup súdov vo veci, v ktorej sa navrhuje prerušenie konania podľa § 162 ods. 1 písm. c/ CSP má podklad v aplikácii vnútroštátneho práva, nie je žiadny dôvod na prerušenie konania.

12. V danom prípade sa síce v dovolaní napadnutých rozhodnutiach spomína aj smernica Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, z určujúceho hľadiska však zo strany konajúcich súdov išlo o aplikáciu a interpretáciu vnútroštátnych právnych predpisov (Občianskeho zákonníka, zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1986 Zb. o Slovenskej obchodnej inšpekcii, Exekučného poriadku a ZoRK v znení účinnom v čase rozhodovania súdov oboch inštancií). S poukazom na uvedené dovolací súd návrh na prerušenie konania ako nedôvodný zamietol.

13. V ďalšom Najvyšší súd Slovenskej republiky bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP časť vety pred bodkočiarkou) skúmal, či oprávnenou podané dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré je prípustné napadnúť týmto opravným prostriedkom.

14. Vzhľadom na prechodné ustanovenie § 470 ods. 2 CSP, podľa ktorého právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované, dovolací súd prípustnosť dovolania oprávnenej posudzoval v zmysle ustanovení § 236 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku v znení účinnom do 31. decembra 2014, teda procesnej úpravy platnej a účinnej v čase, keď oprávnená toto dovolanie podala. S prihliadnutím na dátum podania dovolania (11. decembra 2014) dovolací súd pri skúmaní prípustnosti dovolania oprávnenej neaplikoval ustanovenia novely Občianskeho súdneho poriadku uskutočnenej zákonom č. 353/2014 Z. z., ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2015, konkrétne ustanovenie § 237 ods. 2 OSP, podľa ktorého dovolanie podľa § 237 ods. 1 OSP nie je prípustné proti rozhodnutiu v exekučnom konaní podľa Exekučného poriadku. Dovolací súd napriek absencii prechodného ustanovenia k úpravám účinným od 1. januára 2015, v zmysle ktorého by právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred nadobudnutím účinnosti predmetnej novely, mali ostať zachované, považoval tento svoj postup za súladný s ochranou legitímnych očakávaní dovolateľky (ako súčasti práva na spravodlivý proces), že spôsob prejednávania jej dovolania sa bude riadiť právnou úpravou platnou v čase začatia dovolacieho konania.

15. V danom prípade ide o dovolanie podané v obdobnej veci, aká už bola aspoň v piatich prípadoch predmetom konania pred dovolacím súdom na základe skoršieho dovolania tej istej dovolateľky - viď konania vedené na Najvyššom súde Slovenskej republiky pod sp. zn. 1Oboer/83/2013, 1Oboer/264/2013, 1Oboer/251/2014, 1Oboer/263/2014 a 1Oboer/285/2014. Dovolací súd sa s odôvodneniami rozhodnutí, ktoré boli vydané v týchto konaniach, v celom rozsahu stotožňuje a poukazuje na ne, a preto ďalšie dôvody už neuvádza (§ 452 ods. 1 CSP).

16. Vzhľadom k tomu, že v dovolacom konaní sa nepotvrdila existencia procesných vád tvrdených

dovolatelkou (§ 237 písm. a/, b/, d/, e/, f/ OSP) a nevyšli najavo ani iné vady konania uvedené v § 237 OSP, pričom prípustnosť dovolania nevyplýva ani z § 239 OSP, dovolací súd podľa § 447 písm. c/ CSP odmietol dovolanie oprávnenej ako dovolanie, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné.

17. Keďže dovolací súd zamietol návrh oprávnenej na prerušenie dovolacieho konania a odmietol dovolanie oprávnenej ako neprípustné, je neopodstatnený tiež návrh oprávnenej na odklad vykonateľnosti napadnutého uznesenia podľa § 444 ods. 1 CSP a dovolací súd nie je povinný o ňom rozhodnúť osobitným výrokom (k uvedenému porovnaj uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. marca 2016, sp. zn. 3Cdo/616/2015).

18. Povinnému ako úspešnému účastníkovi dovolacieho konania vznikol voči oprávnenej nárok na náhradu trov dovolacieho konania (§ 255 ods. 1 CSP v spojení s § 453 ods. 1 CSP). O výške náhrady trov konania povinnej rozhodne súd prvej inštancie (§ 262 ods. 2 CSP).

19. Rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.